

FLORENCE NIGHTINGALE*

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ

Υπό

ΜΑΡΙΑΣ Μ. ΝΕΓΡΟΠΟΝΤΗ

Δὲν θὰ ἦτο σύμφωνον πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἂν ἐξ ὠρισμένων περιπτώσεων, αἱ ὁποῖαι μᾶς τὴν παριστοῦν ὡς αὐθαίρετον, ἐξήγομεν τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Florence Nightingale ἐθεώρει τὸν ἑαυτὸν τῆς ἀνωτέραν τῶν συνεργατῶν τῆς καὶ ὅτι δὲν ἀνεγνώριζε τὴν ἀξίαν τοῦ καθενός. Ἦτο πράγματι ἀμείλικτος ὁπότε ἀντελαμβάνετο στενοκεφαλίες, κακὴν πρόθεσιν, ἀναρμοδιότητα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν καθηκόντων· ἀλλ' ὅταν διέκρινε εἰς τοὺς περὶ αὐτὴν ὠρισμένα προσόντα, ἀρετὰς καὶ προτερήματα, πάντοτε τὰ ἀνεγνώριζε· καὶ μὲ τὸν μόνον σκοπὸν ν' ἀπονέμη τὸ δίκαιον χάριν τῆς ἀνελλιπούς λειτουργίας τῶν ὑπηρεσιῶν, καὶ ἐπήγει, ὅταν ἔπρεπε, καὶ ἐπέπληττε. Δὲν εἶχε καμμίαν ἐγωπάθειαν. "Ἐγραφε, παραδείγματος χάριν, διὰ μίαν συνεργάτιδά τῆς: «Χωρὶς τὴν Καν Χ., χωρὶς τὴν κρίσιν τῆς, τὴν ἀφοσιώσιν τῆς, χωρὶς τὰς ἀνιδιοτελεῖς συνεχεῖς προσπάθειάς τῆς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ μόνου μας μεγάλου ἱεροῦ σκοποῦ, δηλαδή τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου ἐν τῷ συνόλῳ του, χωρὶς τὸν ἀκούραστον ζῆλον τῆς, τὴν συγκινητικὴν τῆς φροντίδα διὰ τὰς ἄλλας Ἀδελφάς, τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὸν ἀλτροῦσμόν τῆς, ὅλαι αἱ ἰδικαί μου προσπάθειαι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Κριμαϊκοῦ Πολέμου θὰ εἶχον ἀποβῆ μάταιαι καὶ ἄκαρποι.»

Ἡ Florence Nightingale ἀπορρίπτει τὴν πρότασιν τῆς Βρεττανικῆς Κυβερνήσεως ἡ ὁποία θέτει εἰς τὴν διάθεσίν τῆς πολεμικὸν διὰ νὰ τὴν ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν Πατριδα, καὶ ἐπιστρέφει μὲσω Ἀθηνῶν, Μεσσηνίας καὶ Μασσαλίας διὰ τοῦ ἐμπορικοῦ «Δούναβις». Ἡ ἐπιστροφή τῆς ἡρώιδος θεωρεῖται ἱστορικὸν γεγονός, εἶναι τὸ θέμα γενικῆς ὁμιλίας, αἱ ἐφημερίδες εἶναι γεμάτες ἀπὸ τὸ ὄνομά τῆς καὶ τὰ κατορθώματά

τῆς. Ἐτοιμάζεται δι' αὐτὴν στρατιωτικὴ ὑποδοχὴ, προσφωνήσεις, θριαμβευτικαὶ ἀψῖδες, φωταψῖαι, ἀλλ' ἡ Florence Nightingale ἀποστρέφεται τὰς ἐπιδείξεις, ἐπιμελῶς ἀποκρύπτει τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς τῆς, καὶ φθάνει, χωρὶς νὰ τὴν περιμένουν, εἰς τὸ πατρικὸν τῆς σπίτι εἰς τὴν ἐξοχὴν. «Τὸ κτύπημα τῆς μικρῆς καμπάνας τοῦ χωριοῦ ἐπάνω εἰς τὸν λόφον, καὶ σιωπηλὴ προσευχὴ εἰς τὸ παρεκκλήσι μας, εἰς αὐτὸ περιωρισθὴ ὅλος ὁ χαιρετισμὸς τῆς Florence», γράφει ἡ ἀδελφὴ τῆς.

Καὶ κλείει ἐδῶ ἡ δευτέρα περίοδος τῆς ζωῆς τῆς μεγάλῃς αὐτῆς γυναικός, ἡ δράσις τῆς κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν Πόλεμον.

* *

Παρ' ὅλα τὰ θαυμαστά ἀποτελέσματα τῆς, ἐν τούτοις, ἡ ἀποστολὴ τῆς Florence Nightingale εἰς τὴν Κριμαίαν ἀπετέλεσε, μέσα εἰς τὴν πορείαν τῆς μακρᾶς τῆς ζωῆς, ὄχι τὸσον πολὺ ἕνα σταθμὸν, ὅσον ἐν ἐπεισόδιον, φωτεινὸν καὶ περιλαμπρὸν βέβαια ἐπεισόδιον, ποῦ τῆς ἐδημιούργησε παγκόσμιον φήμην. Ἀλλά, δι' αὐτὴν, ἡ φήμη τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀποκτήσει εἶχεν ἀξίαν μόνον ἐφ' ὅσον τῆς ἔδιδε τὰ μέσα διὰ νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον τῆς, διὰ νὰ τὴν χρησιμοποιήσῃ, μαζὶ μὲ τὴν ἀποκτηθεῖσαν πείραν τῆς, πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἰδανικῶν τῆς, δηλαδή ριζικὴν, μόνιμον ὀργάνωσιν τῶν ὑγειονομικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ στρατεύματος καὶ ἀνύψωσιν τῆς νοσηλείας εἰς ἐπίπεδον ἐπιστημονικόν.

Ἡ ἀποστολὴ τῆς εἰς τὴν Ἀνατολὴν δὲν τῆς εἶχε δώσει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν σκοπὸν τῆς· εἶχε συντελέσει μόνον εἰς τὴν διαφήμισίν του, καὶ εἶχε πρὸ παντὸς ἀποδείξει πόσον ἐπιγενοῦσα καὶ ἐπιτακτικὴ ἦτο ἡ ἀνάγκη νὰ συστηματοποιήσῃ τὸ ἔργον. Ὁ κόσμος ὅλος ἀνεγνώριζε καὶ ἐθαύ-

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου τεύχους.

μαζε τὰ εὐεργετικά ἀποτελέσματα τῆς ἀποστολῆς της. Ἡ ἴδια εἶχεν ἀποκομίσει ζωντὰς ἐντυπώσεις περὶ τῆς ἀνεπαρκείας τῆς συνδρομῆς τὴν ὁποίαν εἶχε προσφέρει, καὶ πλήρη ἐπίγνωσιν τῶν αἰτίων τῆς ἀνεπαρκείας αὐτῆς.

Εἶναι ἀποφασισμένη νὰ παλαίση διὰ νὰ ἐπανακτήσῃ τὰς ἀπολεσθείσας σωματικὰς τῆς δυνάμεις, ὅπως δυνηθῆ νὰ συνεχίσῃ καὶ φέρῃ εἰς πέρας τὸν ἡμιτελῆ ἀγῶνα της.

Παρηκολουθήσαμεν εἰς τὴν δευτέραν περίοδον τοῦ βίου τῆς Florence Nightingale τὰς κολοσσιαίας προσπάθειάς τὰς ὁποίας κατέβαλε διὰ νὰ βελτιώσῃ τοὺς ὑγεινοὺς, ἢ μᾶλλον ἀνθυγεινοὺς ὁρους ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἔζη ὁ Στρατὸς κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν Πόλεμον. Αἰσθανθῆκαμε τὸν ψυχικὸν τῆς πόνον διὰ τὰ ἄδικα θύματα τὰ ὁποῖα ἐπροκάλει ἡ θλιβερὰ κατάστασις τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν. Αἱ ἐντυπώσεις αὐταί, τὰς ὁποίας εἶχεν ἀποκομίσει ἀπὸ τὴν ἐκστρατείαν, τὴν ἀπερρόφων καὶ τὴν ἐβασάνιζαν νυχθημερῶν, τῆς ἤτο ἀφόρητον βάρος ἢ ριζωθεῖσα πεποιθήσις της ὅτι πολλὰ ἀπὸ τὰ παιδιὰ αὐτὰ εἶχαν πραγματικῶς ἀποθάνει ὄχι διότι ἦτο ἀδύνατον νὰ σωθοῦν, ἀλλ' ἐπειδὴ τοὺς εἶχαν λείψει αἱ ἀναγκαῖαι φροντίδες.

«Στέκομαι παρὰ τὸν βωμὸν τῶν δολοφονηθέντων ἀνδρῶν, ἔγραφε, καὶ ἐφ' ὅσον ζῶ θὰ παλαίω τὸν ἱερὸν ἐξιλεωτικὸν αὐτὸν ἀγῶνα.»

Ἐξησθενημένη, πάσχουσα ἀπὸ νόσημα τῆς καρδίας, τὸ ὁποῖον θὰ τὴν βασανίσῃ ἐπὶ 54 ἀκόμη ὀλόκληρα ἔτη, καταδικασμένη εἰς τὴν πολυθρόναν ἢ τὸ κρεβάτι της, ἀναλαμβάνει μὲ τὴν πένναν τὸ τεράστιον ἔργον τῆς ἀναδιοργανώσεως τῆς στρατιωτικῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας καὶ ὑποβάλλει εἰς τὴν Κυβέρονσιν ἐκτενέστατον ὑπόμνημα, ἀριστούργημα σαφηνείας καὶ ἀκριβείας. Προκαλεῖ ἡ ἐκθεσις αὐτὴ τὸν θαυμασμὸν τῶν Ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζονται ἐπ' αὐτῆς ὡς ἑξῆς: «Εἶναι ἓνα σύνολον πληροφοριῶν καὶ ὁδηγιῶν πρωτοφανές εἰς τελειότητα. Κανεὶς εἰς τὸ μέλλον δὲν θὰ τολμήσῃ ποτὲ ν' ἀσχοληθῆ μὲ τὸ θέμα αὐτὸ χωρὶς νὰ ἔχῃ μελετήσῃ κατὰ βάθος τὰ τεύχη αὐτά, χω-

ρὶς νὰ κατέχῃ τὴν ὅλην ὕλην ποὺ πραγματεύεται, καὶ χωρὶς ν' ἀναφέρεται εἰς ὅσα μᾶς διδάσκει, διὰ τὸ κάθε της συμπέρασμα. Θεωροῦμεν τὴν ἐργασίαν αὐτὴν ἓνα σημαντικώτατον ἀπόκτημα διὰ τὸ Στρατεύμα, καὶ προσφέρει αὐτῇ πολυμίμον συμβολὴν εἰς τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ μεριμνάν μας.»

Συνεπεία τοῦ ὑπομνήματος αὐτοῦ, ἡ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων ἀποφαίνεται ὅτι: «Μεταρρυθμίσεις ἐπιβάλλονται ὄχι μόνον διὰ λόγους καλῶς ἐννοουμένης σκοπιμότητος καὶ οἰκονομίας, ἀλλὰ διότι τὸ ἀπαίτεῖ καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ὁ στοιχειώδης ἀνθρωπισμός.»

Καὶ γίνεται ἐντονωτάτῃ ἐργασία πρὸς μεταρρύθμισιν τῶν διαφόρων στρατιωτικῶν Νοσοκομείων. Τὰ κτίρια ἐπισκευάζονται, λαμβάνεται φροντίς δι' ἀερισμὸν καὶ θέρμανσιν, γίνονται ὑδραυλικά ἔργα, τὰ μαγειρεῖα ἀνανεοῦνται, εἰσάγεται ὁ φωτισμὸς διὰ φωταερίου.

Τῇ εἰσηγήσει καὶ ἐπιμόνω συστάσει τῆς Florence Nightingale ἰδρύεται γραφεῖον στατιστικῆς τῆς στρατιωτικῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας. Τὰ κακὰ τὰ ἀπορρέοντα ἐκ τῆς ἐλλείψεως στατιστικῶν τῆς εἶχαν γίνει πάρα πολὺ αἰσθητὰ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκστρατείας, ὥστε νὰ μὴ στρέψῃ τὸ ταχύτερον ὅλην τὴν προσοχὴν της εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτό. Ἡ σημασία τὴν ὁποίαν ἀπέδωκε εἰς τὸ νὰ εἰσαχθῆ ὑπηρεσία στατιστικῆς, ἡ ἐπιμονὴ μὲ τὴν ὁποίαν ὤθησε καὶ ἐπέβαλε τὴν ἰδέαν, ἡ ἐπιδειξίότης μὲ τὴν ὁποίαν ἀπέδειξε τὸ πρακτικώτερον καὶ σκοπιμώτερον σύστημα, εἶναι ἀναμφισβητήτως ἐκ τῶν πολυτιμωτέρων ὑπηρεσιῶν τὰς ὁποίας προσέφερον εἰς τὸν τόπον της.

Καὶ τέλος, ἐπιτυγχάνει τὴν ἴδρυσιν ἱατρικῆς στρατιωτικῆς σχολῆς καὶ τῆς ἀνατίθεται τὸ ἔργον τῆς διοργανώσεως καὶ ἐκπονήσεως Κανονισμοῦ διὰ τὴν λειτουργίαν της. Πρώτην φοράν εἰς τὸν Κανονισμὸν αὐτὸν τίθεται ἡ ἀρχὴ ὅτι «τὸ ἀρμόδιον τμημα τῆς στρατιωτικῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας ὑποχρεοῦται νὰ μεριμνᾷ τόσον περὶ τῶν ὑγιῶν ὅσον καὶ περὶ τῶν νοσοῦντων στρατιωτῶν». Βλέπομεν ἐδῶ τὴν ἀντίληψιν περὶ προληπτικῆς ὑγιεινῆς.

(Συνεχίζεται)